

Oktatási osztalékok Az oktatás világbanki támogatása¹

Az oktatásfejlesztés feladatai

A fejlődő országok hatalmas lépéseket tettek az oktatás fejlesztése területén az utóbbi 25 évben. A közepesen fejlett országok szinte minden általános iskoláskorú gyermek oktatását biztosították. Sőt, még a legszegényebb országok is képesek voltak az alsófokú oktatásba beiratkozottak számát 40%-ról 60%-ra növelni a gyorsan növekvő népesség ellenére is. Valamennyi fejlődő országban megkétszereződött az iskolák és háromszorosára nőtt az oktatók létszáma. Gyorsan nőtt a középfokú oktatásba beiratkozók száma; amíg 1960-ban az iskoláskorú populáció 16%-a addig 1985-ben 35%-a iratkozott be a szakközépiskolába. Ugyanezen időszakban a felsőfokú intézményekbe beiratkozók aránya 2-ről 7%-ra nőtt.

Mindezek ellenére azonban van még tennivaló a fejlődő országok és a fejlett ipari országok közötti oktatási szakadék csökkentésére (ez utóbbiakban ugyanis a beiratkozási hányados 1986-ban 100% volt az alsófokú, 91% a középfokú és 34% a felsőfokú oktatásban).

A három legfontosabb tennivaló növelni a tanulási lehetőségeket, az oktatás és képzés hatékonyságát, valamint mobilizálni az ezekhez szükséges anyagi forrásokat.

Tanulási lehetőség

Nemcsak a szerencsés kevesek számára kell elérhetővé tenni az oktatásban való részvételt.

Annak ellenére, hogy a gyengébben fejlett országokban a beiratkozási arány növekedett, az 1980-as évektől a folyamat lelassult. A fejlődő világban

1 Világbank 1991. évi oktatási jelentése

minden harmadik felnőtt írástudatlan. Az iskoláskorú gyerekek egynegyede nem vesz részt semmilyen oktatásban. A fejlődő országokban a jelenlegi 500 milliőről 2000-re újabb 200 millióval nő az iskolaköteles korú népesség. E növekedés fele Afrika és Ázsia legszegényebb országaira esik. Legkevésbé valószínű, hogy az oktatásba a hagyományosan leghátrányosabb helyzetű csoportok - a falusiak, a nők, a szegények és a kisebbségi populációk - fokozottan bevonhatók lesznek.

A nőket és a lányokat főként gazdasági és kulturális okok korlátozzák az oktatás minden szintjén az iskolába járásban. Pl. az alsófokú oktatásban részt nem vevő iskoláskorú gyermekek 60%-a a fejlődő országokban lány. 1986-ban az iskolaköteles fiúknak 45%-a, a lányoknak viszont csak 32%-a vett részt a középfokú oktatásban. És csak az összes nők 5%-a, illetve az összes férfiak 9%-a vett részt felsőfokú oktatásban.

A tanulás lehetőségére való egyenlő esély hiánya miatt felére csökken a nemzet munkaerő termelő potenciálja. Mindazonáltal a tanulásra való esély növelése önmagában hiábavaló, ha az nem párosul jelentős tanulás és produktívabb foglalkozás lehetőségével. Ezáltal csak a nemzeti költségvetés merül ki, ugyanakkor azonban a népesség alkotó- és termelőereje nem gyarapodik.

Hatékonyság

Az oktatás hatékonyságának fokozása az iskolai oktatás számára teljes egészében erőpróba és terjeszkedési alkalom. Az alsófokú oktatásban résztvevő gyermekek alacsony jövedelmű országokban jelenleg nagyon keveset tanulnak - kevesebbet, mint amit a nemzeti tananyag megkövetel és kevesebbet, mint a hasonló társaik a gazdagabb országokban. Különösen gyengén teljesítenek, amikor a feladat az addigi ismeretek alkalmazását követeli meg az új problémákhoz. A hatékonyság problémája nem korlátozódik csak az alsófokú oktatásra. A teljesítmény gyakran nagyon gyenge a középiskolákban is. A szakképzési és oktatási programok többnyire rugalmatlanok és költségesek, képtelenek hozzáigazodni a megváltozott szakmai követelményekhez; ennek eredménye a képzés utáni alacsonyszintű foglalkoztatás. A felsőfokú oktatási intézmények sok országban anyagi erőforrásokra éhesek, képtelenek biztosítani a jó színvonalú oktatást és még kevésbé teljesítik kutatási és intellektuális vezetési küldetésüket.

Források

Az 1980-as évek globális gazdasági válsága befolyásolja a kormányok költségvetését és a belső finanszírozást, és így a források szűkében vannak különösen a nemzetek szociális fejlődésének területén. Eredményképpen az oktatási szakadék a fejlődő és a fejlett ipari országok között egyre mélyül. 1960-ban az ipari országok minden egyes tanulóra 14-szer többet költöttek, mint a fejlődő országok, 1985-ben pedig ötvenszer többet. A forráskényszer a döntő barrier a szakadék mélyítésében. Az ipari országok jellemzően majdnem a 6%-át költik nemzeti terméknövekedésüknek (GNP) az oktatásra és képzésre; az alacsony jövedelmű országoknál ez a részesedés több, mint 1/2-ed rész, jóllehet iskoláskorú népességük 75%-kal nagyobb, mint az ipari országoké. Az alacsony jövedelmű országokban ahhoz, hogy az iskoláskorú gyermekek 95%-ának helyet biztosítsanak, legalább nemzeti terméknövekedésük 3,5%-át kellene erre a célra költeniük az elkövetkezendő 10 évben. Azonban a meglévő forrásaik messze esnek e céltól. Az ismétlődő közkiadások az alsófokú oktatásban 1,3%-át teszik ki a nemzeti terméknövekedésnek az alacsony jövedelmű országokban 1985-ben. Ez tanulónként 31 dollárt jelent, 25%-kal kevesebbet, mint 1975-ben, amikor tanulónként 41 dollárt költöttek.

A fejlődő országokban sok iskolában nemcsak azért nem érik el, vagy tanítják a gyermekeket, mert több anyagi forrásra lenne szükség, hanem mert a rendelkezésre álló oktatási intézményekben a kimaradási és osztályisméltlési arány magas. Így ezek az országok 9 évi képzésnek megfelelő összeget fizetnek azért, hogy egy tanuló befejezze az ötéves képzési időt. Ezt a hatástalanságot - az alsófokú oktatási költségvetés több, mint 30%-át számítva - csak néhány ország engedheti meg magának. A kutatások azt mutatják, hogy a tankönyvekbe és egyéb tanítási segédeszközökbe fektetett összegek megrövidítik a tanulási idő tartalmát az általános iskolás tanulók számára, amelynek eredményképpen 1/4-ed részére csökkenthetők az anyagköltségek. Sok országban azonban aránytalanul nagy összegeket költenek könyvekre, oktatási eszközökre és tanárképzésre.

Ugyanezek a tényezők hátráltatják a középiskolákat és egyetemeket, komoly kihatással a tudomány, matematika és technológia tanulásra. Számos országban a középiskolai és egyetemi kiadások támogatása főként a relative tehető családok gyermekei számára jelent előnyt és ezzel eltérítik a forrásokat a tanítástól. A szakképzésben és a gyakorlati intézményekben, ahol

mindig gondot jelent a megfelelő oktatók fizetése is, az anyagi eszközök hiánya a műszerek és anyagok biztosításához nagy mértékben csökkenti annak a lehetőségét, hogy a tanulók képesek legyenek használható szakismereteket elsajátítani és felkészülhessenek a jobban fizetett szakmákra.

Az elkötelezettségek újraélesztése

A fejlődő országokban a világon mindenütt újraélesztik az oktatás kiterjesztésére és növelésére irányuló elkötelezettséget, ebben ösztönzik őket legutóbbi sikereik és az, hogy egyre inkább megértik a támogatás jelentőségét az elkövetkezendő fejlődési folyamatban.

A Világbank részt vállal a kötelezettségekből és folytatni fogja a nemzetek erőfeszítéseinek anyagi, politikai és technikai szolgáltatások során keresztüli anyagi és műszaki támogatását.

Hogyan támogatja a Világbank az oktatást?

Fejlesztési intézményként a Világbank főként az oktatásfejlesztést támogatja anyagi források és oktatáspolitikai tanácsok biztosítása révén. Amióta 1963 szeptemberében az első oktatási kölcsönrel középiskolák épültek Tunéziában, a Bank közel 10 milliárd dollárt költött 375 oktatási projektre 100 országban (1. táblázat). E projektek segítettek a fejlődő országoknak felépíteni és javítani iskolák tízezreit és tanuló és tanonchelyek millióit megteremteni.¹

1. táblázat

A Világbank oktatástámogatásra fordított kölcsöneinek területenkénti megoszlása 1963-89-es költségvetési év (a) millió dollár, b) %

időszak	Afrika		Ázsia		Latin-Amerika Karib térség		Európa Közel- kelet, É-Afrika		Összesen	
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
1963-69	89	37	40	17	55	23	59	24	244	100
1970-74	240	29	221	27	120	15	234	29	815	100
1975-79	380	23	455	27	228	14	617	37	1682	100
1980-84	510	17	1504	51	355	12	582	20	2951	100
1985-89	624	15	1788	44	519	13	113	28	4044	100
összesen:	1843	19	4058	41	1277	13	2605	27	9786	100

A kölcsönöket az oktatás minden formájának támogatására felhasználták, így az alsófokú oktatástól a posztgraduális képzésig, a szakmai képzésig és gyakorlatig, valamint a nem formális képzés minden formájáig. A legutóbbi években az oktatásra fordított világbanki kölcsönök közel egyharmadát költötték: a szakmai programokra, a fennmaradó rész legnagyobb részét pedig általános oktatási programokra, kiemelten az alsófokú oktatásra (1. ábra). A tervezetek valamennyi régiót érintik; jelenleg a támogatások fele jut Ázsiára. (2. ábra). A világbanki oktatásfejlesztési projektek jelenlegi régióit a függelék sorolja fel.

A banki támogatás azonban túlmegy az anyagi segítségen, egy technikai segítséget nyújt, végrehajt oktatáspolitikai elemzést és kutatást, közzéteszi a tapasztalatokat, részt vállal a kormánnyal folytatott politikai vitákban, segít mobilizálni és koordinálni az oktatásra fordítható belső támogatást. A banki műveletek jellemzőit írja le az 1. kiemelés.

A kölcsön nyújtása előtt a Világbank kapcsolatba lép a kormánnyal, hogy analizálják az ország oktatási körzeteit, megbecsüljék a fejlesztés útjait, az oktatáspolitikát, hogy mi élvezzen elsőbbséget a befektetésnél, valamint felmérjék az ország intézményeinek a befektetési célok realizálására vonatkozó kapacitását.

1. A Világbank két intézeten keresztül biztosítja az oktatás anyagi támogatását. A Nemzetközi Rekonstrukciós és Fejlesztési Bank (IBRD) kölcsönait gazdaságilag jobban fejlett országokra terjeszti ki a piaci arányokhoz közeli értéken. A Nemzetközi Fejlesztési Szövetség (IDA) pedig a kevésbé fejlett országokat támogatja - amelyeknek jövedelméből származó évi tőkehozamuk 4309 dollár, vagy kevesebb (1987 dollárban) - koncessziós hitelekkel. A különböző visszafizetési terminusoktól eltekintve az IBRD kölcsönök és az IDA hitelek azonosak, megőrzik a fogadó országok jövedelmi szintjét, a kiterjesztés kritériumai hasonlóak.

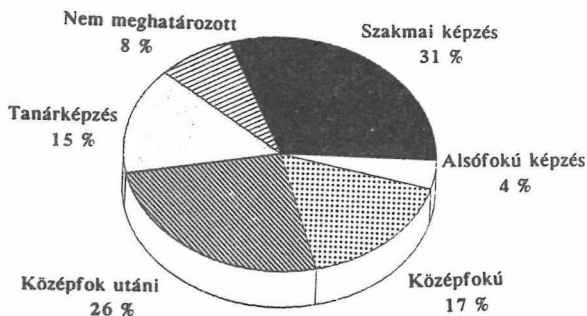
A Bank figyelemmel kíséri, hogy az oktatáspolitikai változások hogyan járulnak hozzá az adott ország gazdaságához és a nemzeti gazdaságpolitika hogyan befolyásolja az oktatási területet.

Az oktatási terület elemzése egyengeti a Bank és az országok között az oktatásfejlesztési stratégiára vonatkozóan folytatott dialógus útját. Ez az eszmecsere hozzájárul az ország nemzeti tervéhez, amely elképzeléseket biztosít a területi befektetési programok megtervezéséhez és keretet ad a Bank és a kormány számára a kölcsönnyújtási programokhoz. A világbanki megbízások pedagógusokat, közgazdászokat, admimisztátorokat és más fejlesztési szakértőket foglalkoztatnak egyrészt az országos hivatalokkal való munkában, amelynek során megtervezik és végrehajtják a területi felméré-

seket és a tapasztalatokat elemzik. Ahol lehetséges, a területi felmérések a kormányprogramokat és az előzetes banki műveleteket is felhasználják és mélyebben összpontosítanak a részletes területi problémákra. Az új technológiák biztosítják a területi elemzések növelésének lehetőségét. Pl. egyre inkább alkalmazzák a számítógépes szimulációt a különféle kölcsönnyújtási stratégiák változó kiszámítására.

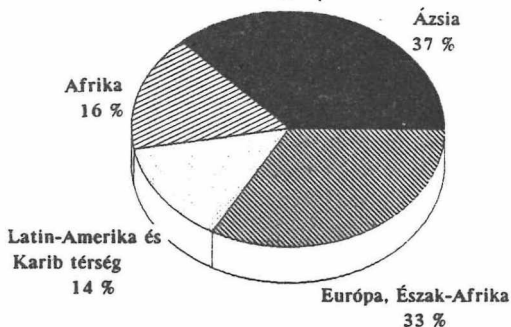
1. ábra

A Világbank oktatási kölcsönnyújtása kategóriánként, az 1978-89-es költségvetés átlagában

2. ábra

A Világbank oktatástámogatásra fordított kölcsöneinek területenkénti megoszlása, 1987-89-es költségvetési év

1. kiemelés A projekt ciklus

A banki kölcsönnyújtás egy tervezet ciklusban történik. A hagyományos SIL kölcsönökhöz a Világbank és a kölcsönvevők először közösen meghatározzák a projekteket, amelyek elsőbbséget élveznek és alkalmasnak bizonyulnak a banki támogatásra. Ezeket egy olyan többéves kölcsönnyújtási programba építik be, amely alapját képezi a Világbank adott országban kifejtett jövőbeni munkájának.

A következő lépésben a Világbank és a kölcsönvevők egy egy-, vagy kétéves periódusban közösen előkészítik a projektet. Az előkészítés a kölcsönvevő felelőssége. Az előkészítés azokat a műszaki, szervezési, gazdasági és pénzügyi viszonyokat érinti, amelyek szükségesek a projekt céljaihoz, továbbá magában foglalja a megfelelő műszaki és vezetési lehetőségek vizsgálatát. A harmadik szakaszban a banki személyzet és a tanácsadók valamennyi szempontját figyelembe véve kiértékelik a projektet. Ez a művelet kizárólag a Világbank felelőssége.

A negyedik szakaszban a Bank és a kölcsönvevők megállapodnak a projekt sikerének felbecsüléséhez szükséges műveletek elvégzését illetően. A megállapodást követően a tervet a Világbank szervezési igazgatóihoz továbbítják jóváhagyás végett, majd a kölcsönt aláírják.

Az ötödik fázisban a tervezetet végrehajjták. Ez a kölcsönvevő felelőssége. A Bank felülvizsgálja a projektet, hogy segítsen felmérni, végrehajthatók-e a célok és segít a megvalósítás közben felmerülő problémák kezelésében.

A hatodik lépcsőben valamennyi tervezetet kiértékeli egy a Bank végrehajtó személyzetétől független - és ezáltal objektív - részleg, a Műveleteket Ellenőrző Osztály (OED). Bizonyos projektekre vonatkozóan az OED átfogó értékelési jegyzőkönyvet készít az utolsó kifizetést követő 5 éven belül.

A SIM és SECAL kölcsönök esetében a megvalósítás menete hasonló. A banktámogatással együtt ilyenkor a kölcsönvevő gyakran egy irányelvi keretet és területi befektetési tervet készít, továbbá meghatározza az altervezetek kiértékelésének kritériumait és lebonyolítását. Ehhez rendszerint kijelölnek egy közvetítőt, pl. a Fejlesztési Minisztériumot. A Bank kiértékeli a programot és megegyezik az alprogramok kiértékelésének kritériumait és végrehajtását illetően. A megállapodások és a területi jóváhagyás következik, majd a közvetítő előkészíti és kiértékeli az altervezetet és banki felülvizsgálattal kivitelezzi azokat.

2. kiemelés A Világbanki kölcsönök fajtái

SIL - speciális befektetési kölcsönök: a leggyakoribb formája a világbanki oktatástámogatásnak. Ezek a projektekbe való befektetések, amelyek segítik az új oktatási és gyakorlati kapacitás létrehozását, növelik a már meglévő programok hatékonyságát és minőségét, vagy gondoskodnak azok megfelelő fenntartásáról. A bankkölcsönök ezen fajtáinál a gyújtópontban a speciális befektetések gazdasági és műszaki életképessége van. A bankszemélyzet felbecsüli és felülbírálja ezeket a kölcsönöket, és 5-7 éves periódusban fizetik ki a speciális munkák, termékek és szolgáltatások ellenében az alapítványokat.

SIM - területi befektetési kölcsönök: egyre nagyobb jelentőséget kapnak a banki oktatástámogatásban. Ezek különböznek a SIL-től, amennyiben jobban összpontosítanak az elvi és intézményi célokra és áthárítják a felelősséget a Bankról a részletes projekttervezésre és végrehajtásra vonatkozóan a kölcsönvevőkre. A SIM tipikusan az ország területi befektetési programjának finanszírozásában vesz részt. E kölcsönfajtánál a terv felbecsülése és felülvizsgálata egy közti intézményre hárul és a kifizetések 3-7 éves periódusban történnek.

SECAL - területi szabályozó kölcsönök: ilyeneket vezettek be pl. Marokkóban, Ghanában az oktatás területén. Ezek az ország teljes oktatási rendszerének átfogó reformját támogatják. Elsősorban olyan országokban vetik be, ahol akut gazdasági nehézségek lépnek fel, és a kormányok készek az oktatási irányelveket a helyi gazdasági körülményekhez idomítani. Az anyagi források mobilizálását elősegítő kölcsönök, hatékonyabban egyengetik a gazdasági növekedés újrakezdésének útját. Ezeket relatíve gyorsan fizetik ki.

Hibrid kölcsönök: újfajta kölcsönnyújtási forma, amely kombinálja a szabályozó és a befektető sajátosságát. Ezt a kölcsönfajtát 1989-ben Maliban alkalmazták először. Ez egy alternatív támogatási lehetőség a szegényebb országokban az oktatási infrastruktúra és a területi szabályozás területén. Ezek az országok a tantermek és más eszközök extrém hiányával néznek szembe és a meglévő felszerelések talpraállítást igénylik. Ugyanakkor széleskörű reformokra van szükségük, hogy az oktatási standardok romlását kivédjék.

Bankkölcsönök oktatási célokra

E kölcsönök néhány lépcsőn mentek át. Kezdetben majdnem kizárólag az oktatási infrastruktúra kiterjesztésére összpontosultak, így pl. az iskolaépítésre, a szakmai és műszaki oktatás erősítésére. Később, az 1980-as években és a 80-as évek kezdetén a banki támogatás kiterjedt az oktatás minden tényezőjére, így a tanítás minőségére, az oktatási intézmények hatékonyságára. Az 1980-as évek végén számos Világbank által támogatott oktatási program törekedett elérni a legszegényebb rétegeket és kiemelte az alsófokú oktatást.

A bankkölcsönök nemcsak speciális oktatási projekteket hanem az oktatási területen belüli intézmények szélesebb reformját is támogatják. Az 1987-88-as költségvetési évben az oktatásra felhasznált kölcsönök kb. felét szánták az oktatáspolitikai jelentős változásainak támogatására. Ez azt a tényt tükrözte, hogy a legjobban megtervezett projekt is elsikkad, ha az oktatáspolitikában hiányosságok vannak. Az általuk épített iskolák és beszerzett tankönyvek legtöbbje nem hozott hosszantartó fejlődést az oktatásban; a hatékony intézmények és a józan politika is létfontosságú.

A világbanki kölcsönnyújtási program célkitűzései rugalmasak. A távolabbi oktatásfejlesztési célok finanszírozását, amennyiben azok gazdaságilag, műszakilag és pénzügyileg életképesek, a Bank az egyes országok speciális körülményéhez is adaptálni tudja. A különféle intézkedéseket a 2. kiemelés tárgyalja.

Az oktatási terület banki finanszírozása gyakran magában foglalja az iskolaépítést, a műszerbeszerzést, a műszaki támogatást, az ösztöndíj támogatását (3. ábra). Több tervezet finanszírozza azokat a vizsgálatokat, amelyek segítenek a kormányoknak a politikai problémák megoldásában és az oktatási rendszerek megítélésében. A vizsgálat, az oktatás nyomkövetés és a felmérés elvégzése elsődlegességet élvez a támogatás tekintetében. Néha a Bank támogathatja a projekt előkészítést is.

A Világbank rendszerint a műveletek visszatérő költségeit, valamint a Bank által pénzelt projektek fenntartását finanszírozza az alábbi esetekben:

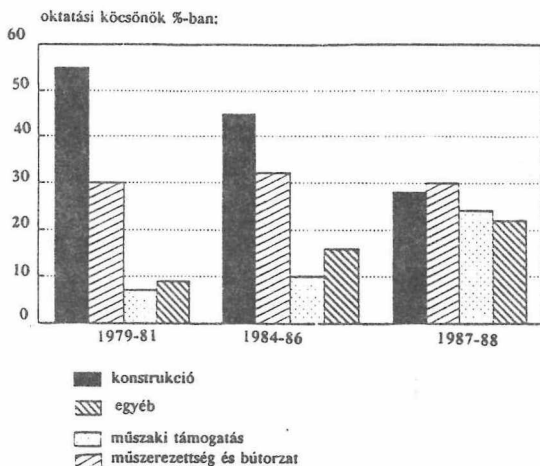
- Valamely ország komoly költségvetési hiánnyal küzd a visszatérő költségek finanszírozását illetően. A Bank megelégszik azzal, hogy az ország politikája segít megoldani a problémákat. Ilyen bankkölcsönök gyakran igényelnek olyan intéz-

ményi fejlesztéseket, vagy szerződéseket, amelyek a kormány visszatérő pénzügyi problémáit célozzák meg.

- Bármely speciális visszatérő kiadás alapvető szerepet játszhat a projekt sikerében. Ahhoz, hogy a szükséges tőke időben a rendelkezésre álljon, néhány befektetésre van szükség. Ez történik rendszerint egy vezető vagy kísérleti programmal, amikor elvárható, hogy a tervezet sikere a kölcsönadót arra készítse, hogy folytassa a támogatást akkor is, ha a világbanki kölcsönt már elköltötték.

3. ábra

A világbanki oktatási projekt költségeinek fajtái, 1979- 88-as költségvetés

Számos országban a Világbank az oktatási projekt növekvő visszatérő költségeit csökkenő mértékben finanszírozza. Pakisztánban pl. közös törekvések vannak arra, hogy az alacsony fenntartási költségű épületek használatával, a tanulók kimaradásának redukálásával és segédtanárok alkalmazásával csökkentik a végzettségenkénti visszatérő kiadásokat. A kezdeti nehézségek

miatt, amelyekkel a tartományi kormányzatok szembetalálják magukat a program kezdeti kiadásaival kapcsolatosan, a Bank hozzájárul, hogy finanszírozza azokat a járulékos visszatérő kiadásokat, amelyeket a projekt kezdetben megkíván, de aztán a támogatásnak ezt a fajtáját fokozatosan megszüntetik. Haitiban a tanfelügyelők és tanárok munkakörülményeinek javítását tűzték ki célul, mégpedig úgy, hogy magasabb szintű képzettséget követeltek meg tőlük. Amikor azonban a gazdasági válság miatt a Fejlesztési Minisztérium költségvetését kedvezőtlenül érintette, a Világbank vállalta, hogy finanszírozza az emelt fizetéseket. Mexikóban jelenleg egy projekt támogatja a kormány azon erőfeszítéseit, hogy munkaalkalmat találjanak a szegény, betanított, vagy szakképzetlen munkanélkülieknek. A munkaközvetítő és munkaerőátképző szolgálatot tökéletesítették és terjesztették ki. 160 ezer munkás átképzését biztosították hogy a munkások részt tudjanak venni a tanfolyamokon, világbanki kölcsönből részlegesen fedezték a megélhetési költségeket a tanfolyam ideje alatt.

Banki támogatás az oktatáspolitikai elemzésére és kutatására

Az oktatás fejlesztéséhez a fejlődő világnak sürgős szüksége van egy szilárdabb kutatási bázisra és politikaelemzésre, valamint ezen információk megosztásához nagyobb kapacitásra. A Világbank szponzorálja a kutatást a kritikus oktatási témákban. Az elmúlt 5 évben banki kutatások eredményeiről 15 könyv és monográfia, 20 újság és több, mint 150 dolgozat számolt be.

Ezek közül említésre méltó az "Oktatás a Szub-szaharai Afrikában: szabályozási, revitalizációs és terjesztési irányelvek" c. tanulmány. Ez a munka olyan irányelveket javasol, amelyek képesek visszafordítani az oktatás minőségében bekövetkezett hanyatlást és növelni tudják az oktatási lehetőségeket a térségben. Az alsófokú oktatásra vonatkozó megjelenő tanulmány rámutat azokra a lépésekre, amelyek fokozni tudják a tanulási teljesítményt, a tanárképzést és egyenlő esélyeket biztosítanak a lányoknak, szegényeknek és egyéb hátrányos helyzetű csoportoknak. Megjelenésre vár egy mási tanulmány is a szakmai és gyakorlati képzés tárgyában.

A világbanki kutatás közös munka, melyben résztvesz a Bank személyzete, valamint a fejlődő országok irányelv meghatározói és tudósai. A kutatás olyan területekre terjed ki, mint az oktatásfinanszírozás, a nők oktatása, az oktatási igények meghatározói, az alternatív befektetések költséghatékonysága.

Egy beható tanulmány készült Északkelet-Brazília falusi iskoláiról az 1980-as években. Ez volt az első, amely igazolta, hogy a tanulók tanulását növelő speciális befektetések csökkenteni tudják az osztályisméltések számát és a 4-osztályos általános iskolai képzés egy tanulóra eső költségeit.

A Világbank Gazdasági Fejlesztő Intézetének munkája az oktatáspolitikai szemináriumok és a kutatási eredményeket és új irányelvi utasításokat ismertető műhelyekre összpontosul. Az 1988- 89-es költségvetési évben 14 féle tevékenységet folytattak a világ minden táján olyan témákban, mint a Szub-szaharai Afrika oktatási problémái, oktatásfinanszírozás, oktatás-technológia, szakmai és gyakorlati képzés.

A Bank fontos szerepet játszik a nemzetközi oktatási szervezetekben. Az ENSZ Fejlesztési Programjával (UNDP), az UNICEF-el és az UNESCO-val együtt a Világbank fő szponzora az "Oktatás mindenkinek" c. 1990-ben megrendezett konferenciának. A Világbank magára vállalja és segíti koordinálni más adományozókkal együtt regionális és nemzetközi szinten az oktatási befektetéseket. Így pl. az Afrikai Oktatás Adományozói nevű szervezetet 1987-ben alapították a Világbank Szub-szaharai Afrikában szerzett oktatáspolitikai tanulmányainak publikálásával. A több mint 30 nemzetközi ügynökséget és bizonyos alapítványokat magába tömörítő csoport 2 évente találkozik a Szub-szaharai Afrika oktatási minisztereivel, hogy koordinálja a támogatásokat.

Az oktatásfejlesztés stratégiája: 25 év tapasztalatáról

A Bank negyedszázados oktatástámogatási tevékenységében a fejlődő országokban a legsikeresebb projektek 3 alkotórészből tevődtek össze: 1, az oktatási terület gondos analízise; 2, az anyagi források koncentrálása az irányítás néhány kulcskérdésére; és 3, a Világbank és az e célokért küzdő országok folyamatos megállapodása. A Bank és a kölcsönvevők közötti hosszútávú partneri kapcsolat fontos. Az adott ország által alkalmazott oktatáspolitikaként a kölcsönvevők növelik a lehetőségeket a fejlesztésre és a végrehajtásra. Ez az oktatási szektorban hosszútávú intézményi kapacitáshoz vezetett. Etiópia példája jól illusztrálja a sikeres oktatásfejlesztés elemeit.

ETIÓPIA: Etiópiában a banktevékenység 23 éves múltra tekint vissza. A hét speciális befektetett kölcsön összege 224,7 millió \$. Az 1960-as években a kezdeti kölcsönök a sürgős munkaerő-gazdálkodási szükségleteket kielégítő középfokú, műszaki és mezőgazdasági képzés továbbfejlesztését támogattak. Az 1970-es évek elején Etiópia kormánya a banki támogatással az oktatási szektor kritikai felülvizsgálatát végezte el, majd javasolta az oktatásban való részvétel esélyeit is az iskolák jobb földrajzi elhelyezésével, különösen vidéken, továbbá a felnőttek és a gyermekek hagyományos iskolarendszeren kívüli képzési lehetőségeinek kialakításával. E célok a közép-, illetve felsőfokú intézményekben folyó oktatás és a gazdaság munkaerő-gazdálkodási igényeinek jobb összehangolását hivatottak szolgálni. Az oktatási rendszer napi irányításának decentralizálását és újrastrukturálását is javasolták. A rákövetkező banki kölcsönök a mezőgazdasági és tudományos továbbképzés tökéletesítését, valamint vidéken az alsó- és középfokú oktatási intézményekben férőhelyek ezreinek biztosítását támogatták. Az oktatási tananyagot megreformálták, életre hívtak egy nemzeti méretű oktatási rádióhálózatot. Különbféle intézkedések révén biztosított anyagi és műszaki támogatással erősítették a tananyag kidolgozására, a könyvek elkészítésére, az iskolaépítésre és az oktatástervezésre szolgáló nemzeti intézményeket. Ezzel egyidőben a világbanki támogatás folyamatosan segítette az etiópaiak állatorvosi, mezőgazdasági, egészségügyi és tanárképzését. A társadalomtudományok és egyéb egyetemi szintű képzés mértékét pedig a munkaerőpiac szükségletei szerint szabták meg.

Ebben a viszonyban Etiópia kormánya hatékony erőfeszítéseket tett azon csoportok oktatásba való bevonására, akik korábban ebből kimaradtak. Lényegesen nőtt a beiratkozási arány az alsó- és felsőfokú oktatásban. Így a beiratkozás 1974-ben még csak 19, mára pedig mintegy 47%-kal nőtt az alsófokú oktatásban. A Világbank és a kormány közötti hosszútávú kapcsolat segítségére volt Etiópiának abban, hogy kiépítse az oktatást biztosító intézményi kapacitást.

Alsófokú oktatás

A Bankkormányzatok 1973-ban Nairobiban megtartott soros évi ülésen Robert McNamara, a Világbank elnöke, a gyűlés felé felvetett egy taktikai irányváltást a világ legszegényebb rétegeinek élelemhez, ruhához, tiszta ivóvízhez, egészségügyi ellátáshoz és oktatáshoz való alapvető szükségletére

vonatkozóan. Mcnamara úr kifogásolta azt a hagyományos elvet, hogy a beruházásokat a modern szektorba koncentrálták, annak reményében, hogy a gazdasági növekedés majd "leszivárogoz". Közvetlen intézkedéseket sürgetett a vidéki szegénység segítésére.

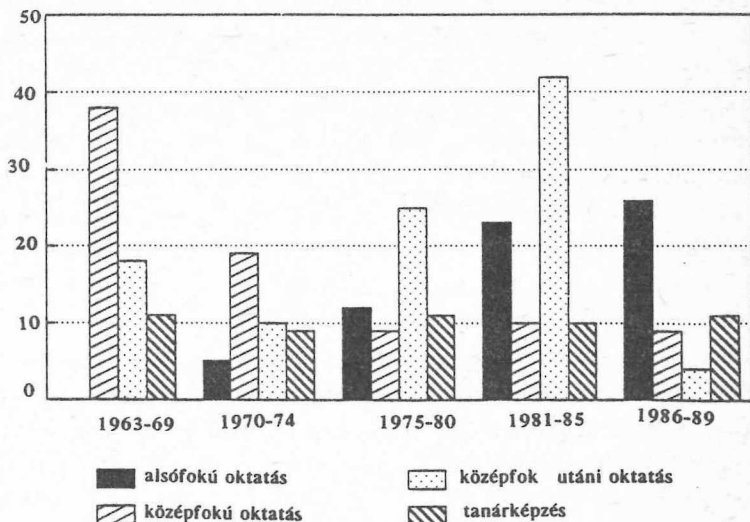
Ez az új összpontosítás ráirányította a Világbank figyelmét arra, hogy az alsófokú és a nem kötelező rendszerű oktatástámogatásra nyújtott kölcsönnel segítse a nemzeti fejlődéshez szükséges műveltség és problémamegoldó szakmai jártasság kiépítését. Az alsófokú oktatás kiemelt elsőrendűségű volt a Világbank számára. A 4. ábra azt mutatja, hogyan növekedett a kölcsönök jelentősége az alsófokú oktatás számára 1963 óta. Az alsófokú oktatás elérhetőségének kiterjesztése, valamint minőségének javítása ellenére is számos hátrány marad a fejlődő világban. Így az alacsony jövedelmű országokban az alsófokú oktatásban résztvevők nagyon keveset tanulnak. A beiratkozottak egyharmada esik ki menet közben. Az iskoláskorú gyermekek milliói sohasem teszik be a lábukat az iskolába. Roppant mértékű az emberi tehetség és potenciál pazarlása.

Az "Alsófokú oktatás tökéletesítése a fejlődő országokban: elvi lehetőségek áttekintése" c. széleskörű banki tanulmány megkülönböztet egy alapstruktúrát, amellyel az alsófokú oktatás hátrányai kiküszöbölhetőek. Ez elsőbbséget tulajdonít a tanulási teljesítménynek, a tanítás minőségének, az intézményi kapacitásnak, az esélyek egyenlőségének, valamint az anyagi források hatékony mobilizálásának és felhasználásának.

A jobb tanulási teljesítmény jobban tervezett tananyagot követel meg, amely kihangsúlyozza az alaptantárgyakat (az olvasás és számolás), a több könyvet és oktatási segítyt, a hosszabbidejű oktatást és a jobb tantermi tanítást. A tanárképzés javítása és a motiváció építése megköveteli a jövő tanárainak akadémiai előkészítését, pedagógiai jártasságuk tökéletesítését és moráljuk emelését. Az intézményi kapacitás megerősítése jobb igazgatókat és jobb szervezeti struktúrát igényel, amely által munkájuk hatékonyabbá válik.

Ezeknek a stratégiáknak a keresztülvitele sokkal költségesebb, mint amennyit az országok jelenleg költeni tudnak az alsófokú oktatásra. Az anyagi bázist többféle úton kell bővíteni - a jelenlegi anyagi források hatékonyabb felhasználásával, sokkal több belső forrás alsófokú oktatásra fordításával, valamint a nemzetközi támogatások felemelésével.

Az általános oktatás világbanki támogatásának összetétele az 1963-89-es költségvetésben

Megjegyzés: a szakképzés és gyakorlat támogatása nincs benne.

Ahhoz, hogy a lányok, a szegények és a kisebbségek számára az oktatásra való egyenlő esély jobban biztosítható legyen, jóval több anyagi segítségre van szükség - nemcsak a tantermek építésével és a tanárok továbbképzésével kapcsolatban, hanem a családi kiadások redukálásával és a nagyobb közösségi támogatás létrehozásával is. Több női tanár képzése és szerződtetése, az iskoláknak a tanulók otthonához való közelebb hozása, továbbá az egészségügyi ellátás is lényeges.

A feladatok első látásra elrettentőek, de a célok megvalósíthatók. A banki célkitűzések mindenütt a világon elősegítik a haladást az alsófokú oktatást hátráltató erők leküzdésében.

KOLUMBIA: Kolumbiában vidéken a gyerekek 30%-ának nincs lehetősége az alsófokú oktatásban résztvenni, szemben a városi gyerekekkel, akiknek csak 10%-a nem jár iskolába. A Világbank támogatja a kormány törekvéseit

az alsófokú oktatás vidéki területeken való kiterjesztésére és minőségének javítására. Ezen erőfeszítések lényege egy többlépcsős oktatási rendszer rugalmas előrelépéssel, amit "escuela nueva" (új iskola) modellnek neveznek. A lokálisan irányított iskolarendszer gondoskodik a komplett alsófokú oktatásról, még az olyan távoli kis iskolákban is, ahol csak egy vagy két tanár van.

Ez a rendszer aktív, szoros kapcsolat van a közösség és az iskola között, az előrelépési rendszerbe a vidéki gyermeket is bekapcsolja. A tanulóknak saját lakóhelyükön lehetőségük van egyik fokozatból a következőbe átlépni úgy, hogy közben időnként elhagyhatják az iskolát és segíthetnek a mezőgazdasági munkákban anélkül, hogy ezzel helyüket veszélyeztetnék az iskolában. A családok és a közösségek részt vesznek az iskolai tevékenységben, segítenek felépíteni és fenntartani az iskolákat.

A világbanki kölcsön támogatja azokat a törekvéseket, amelyek ösztönzik, hogy tanárokat tartsanak a távoli körzetekben is (biztosítva lakásukat, egészségügyi ellátásukat) és olyan költségmegosztó sémák bevezetését, amelyek növelik a helyi hozzájárulásokat. A Világbank finanszírozza az oktatási eszközöket és könyvtárakat 4000 vidéki iskola számára, 26500 vidéki pedagógus képzését, az oktatási anyagok pótlását 25000 vidéki iskolában és 3,3 millió tankönyv megvásárlását.

Az "escuela nueva" program jelenleg Kolumbia 25000 iskolájából 15000-ben működik, és a kormány szeretné, ha az összes többi iskolát is be tudnák vonni a következő 3 év alatt. Azt remélik, hogy ezáltal javul az oktatás minősége és a vidéki körzetekben a jelenlegi 20%-ról 60%-ra sikerül majd növelni az iskolát befejezettek számát. Az előzetes felmérések szerint az "escuela nueva" rendszerben a tanulók teljesítménye felette van a rendszerbe be nem kapcsolt vidéki iskolák, illetve a kisebb városi iskolák tanulói teljesítményének. Az "escuela nueva" gyerekeknek magasabb az önbecsülésük szemben a hagyományos vidéki iskolákba beiratkozottakéval. Nagyon lényeges, hogy az "escuela nueva" gyerekeknél a lányok önbecsülése a fiúkéval megegyező, ami bizonyítja a részes tanulási rendszer jelentőségét abban, hogy a lányok hasznosítani tudják a tantermi instrukciókat.

BANGLADES: Olyan más szervezetekkel együtt, mint az UNESCO és az UNICEF, a Világbank támogatja a nők és lányok oktatásba való szélesebb

bevonását. Ez a törekvés magában foglal egy súlyozottabb és alkalmazhatóbb alsófokú oktatási tananyagot, tanítási eszközöket és könyveket. A Világbank támogatja azokat az intézkedéseket, hogy több lányt iskolázzanak be, valamint nőket toborozzanak az oktatási munkára. Ezen intézkedések között szerepel egy műholdas iskola program, amely közelebb hozhatja a tanulást a lányok otthonához, továbbá a "Nők a nemzeti tananyag és tankönyv kifejlesztésében" nevű szervezet és női oktatók toborozását igazgatói munkakörbe.

Járulékos intézkedések történnek az alsófokú oktatásban résztvevő lányok egészségügyi ellátására, továbbá mosási, tanulási és alvási lehetőségek biztosítására a női tanárjelöltek számára. Az alsó- és középfokú tananyag bemutatja a pozitív női szerepeket és magában foglalja a táplálkozási, egészségügyi és népszerűségi képzés elemeit. Az iskolai adatok begyűjtését és analizését újrászervezték, hogy könnyebben figyelemmel kísérhetővé tegyék a nők beiskolázás folyamatát és teljesítményüket. Az ösztöndíjrendszer sikeres programját kiterjesztették a lányokra is.

Nemformális képzés

A nemformális képzés - amely nem tartozik az ország szabályos iskolarendszerébe - alapműveltséget biztosít azon felnőttek számára, akiknek nagyon kevés, vagy egyáltalán nincs, illetve azon gyermekek számára, akiket nem iskoláztak be, mert nagyon messze laktak az iskolától, vagy mert szüleik igénybe vették őket a munkában. Ez az oktatási forma alapvető egészségügyi, táplálkozási, mezőgazdasági ismeretekkel, valamint az életszínvonaluk biztosításához szükséges gyakorlati tudással látja el őket. A 375 Világbank által finanszírozott oktatási projektből 92 tartalmaz nemformális képzési elemeket.

INDONÉZIA: A Világbank több, mint 100 millió dollárt nyújt Indonéziának a decentralizált nemformális oktatás és egy átfogó műveltségi program megvalósításához szükséges adminisztrációs infrastruktúra kifejlesztéséhez. A program kombinálja a tanulási tevékenységeket olyan tevékenységekkel, amelyek jövedelmet hoznak a résztvevőknek. A Jövedelemszerző Tanulócsoportok kisebb kölcsönöket kapnak, hogy kereseti lehetőségeiket emeljék, miközben műszaki jártasságot és üzletszerzői ismereteket nyernek.

Úgy pl. a varrónők csoportja kölcsönt kaphat egy bizonyos vásárlásra. Amikor a csoport teljesítménye eléri egy bizonyos szintet, ez más csoportot szponzorálhat, pl. egy új csoportot láthat el varrógépekkel. Ennek a kölcsönnek a feltétele, hogy minden írástudatlan résztvevő megtanul írni-olvasni. 1982-83-ban 1,4 millió indonéziait vontak be ebbe az alapműveltségi képzésbe és 25000 tanuló volt a Jövedelemszerző Tanulócsoporthoz tagja.

JEMENI ARAB KÖZTÁRSASÁG: Jemenben az írástudó felnőttek alacsony száma (1982-ben 20% körül) lényeges visszahúzóerő az ország fejlődésében, különösen a mezőgazdaságban. A Világbank egy olyan rugalmas, nemformális képzést támogat, amely biztosítja az alapjártasságot és -műveltséget, főként a vidéki körzetekben. 4 oktatási kölcsön 39 millió dollárral segíti a 11 Területi Oktatási Centrum (DTC) építését, ahol az írni-olvasni tanulást biztosítják.

A 10000 írni-olvasni tanulót először az 1975-ben létrehozott nemformális oktatási programba iskolázták be, 10% fejezte be ezt úgy, hogy alkalmassá vált egy alacsonyabbszintű középfokú iskolába lépésre. A DTC programban résztvevők száma 1979-84-re megtízszereződött 2200-ról (1979-80) 22000-re. Felbuzdulva az eredményen, a kormányzat az egész országra kiterjeszti ezt a fajta oktatási programot. A program létrehozta az Alapképzési Alapítványt, mely elősegíti, hogy a finanszírozással a DTC-k városi oktatási egységeket alakítsanak ki a nagy centrumokat övező körzetekben. Ezek jelentős sikereket érnek el a távoli területek fejlesztésében. Elhatározták a magasszintű irányítást, azonban ez függ a közösség tagjaitól is, akik a helyi célkitűzések sikeréről vagy kudarcáról számolnak be.

Középfokú oktatás

Fontos a középfokú oktatás fejlesztése, mivel hidat jelent a tanulók számára a felsőfokú képzettséghez, miközben felkészíti a tanulókat a munkára, és képessé teszi őket arra, hogy egész életükön keresztül folytassák a tanulást. Sok országban a középfokú oktatás a fő célkitűzés arra is, hogy elegendő pedagógust készítsenek fel és a kormány az alsófokú oktatást kiterjeszthesse.

A fejlődő országokban a beiskolázás középszinten gyorsabb ütemben nő, mint az alsófokú iskolákban, de egy jóval kisebb bázisról indultak. 1978-ban a növekedés a középfokú beiskolázás területén, beleértve a szakiskolát is,

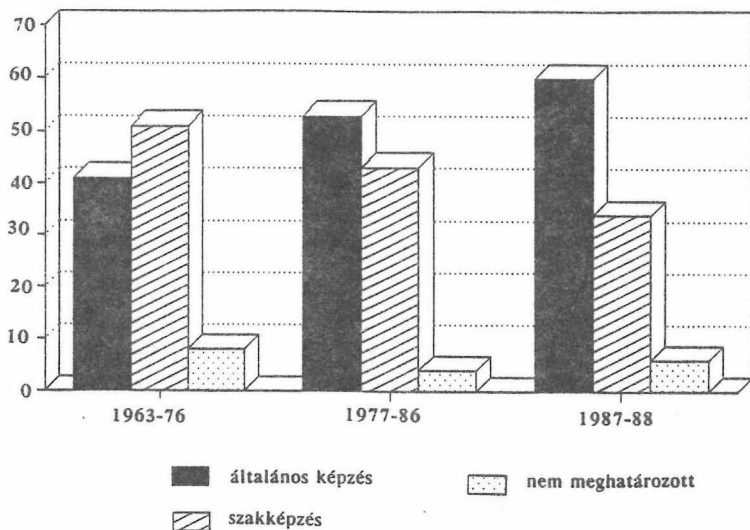
23% volt Afrikában, 40% Ázsiában, 48% a Közel-keleten és Észak-Afrikában és 52% Latin-Amerikában. Mindez mutatja, hogy nagyon eltérőek a középfokú oktatásra való esélyek. Csádban 1986-ban a középiskoláskorú gyermekek csak 6%-át iskolázták be szemben Koreával, ahol viszont 93% került középiskolába.

Számos országban több a középfokú képzési lehetőség, mint amennyit a felsőfokú oktatási intézmények vagy a munkaerőpiac felvenni képes. Ennek eredményeképpen magas munkanélküliség vagy alulfoglalkoztatottság jön létre az iskolázott népességben. Ezért az országok gyakran növelik kötelezettségüket a szakiskoláztatásra azzal az elvárással, hogy ez megkönnyíti a tanulók munkábaállítását. Ez a megközelítés azonban csak a gyorsan iparosodó gazdaságokban hatékony.

A világbanki támogatás középfokú oktatásra szánt részét nagyrészt a szakképzésre fordították, jöllehet a támogatás mértéke az 1980-as években esett. (5. ábra)

5. ábra

A világbank oktatásra fordított befektetéseinek alakulása kategóriánként az 1963-88-as költségvetésben

A Világbank támogatta az alsófokú oktatást végző pedagógusok középfokú képzését is. 1963-1984 között a világbanki oktatási kölcsön több, mint felének részét képezi a pedagógusképzés.

A középfokú oktatásban fontos feladat olyan tananyagot kifejleszteni, amely egyrészt kielégíti az emberek élethosszig tartó intellektuális igényeit, másrészt amely révén megtalálható a tanulási lehetőség kiterjesztésének legkevésbé költséges útja. Az erős nyelvi, tudományos, matematikai és műszaki felkészítés nemcsak alapot nyújt a tanulóknak a magasabb szintű képzéshez, hanem nagyobb rugalmasságot is biztosít a munkavállalásnál és alapot teremt a tanulás folytatására felnőttkorban. A középfokú oktatás levelezéses és rádiós formája biztató eredményekkel járt, mivel kiterjesztette a tanulási lehetőségeket és biztosította a pedagógusok továbbképzését összehasonlíthatóan kisebb költségek mellett.

THAIFÖLD: Az 1960-as évek végén Thaiföld különféle középiskolai tananyaggal kísérletezett kezdetben a Kanadai Nemzetközi Fejlesztési Ügynökség támogatásával. Ehhez a kezdetben kisméretű kísérlethez hajtóerő volt az 1973-as oktatási reform, majd fokozatosan kiszélesedett a 4 banki projekttel.

A program sikerének kulcsa a szakaszos kiterjesztés, a rugalmasság a változtatási igények elfogadásában és az erős nemzeti és helyi szervezetek kifejlesztése. A banki támogatás finanszírozza a különféle tananyagok megszerkesztését 480 működő középiskolában és 124, a projekt során épített új középiskolában. Akadémiai célokra a céliskolák előszakképzettséget biztosítottak mezőgazdasági, hazai tudományos, hagyományos farmergazdasági területen. A program cékitűzései fokozatosan igazodtak az egyetemi végzettségük munkaerőpiacának teljesítőképeségéhez.

SZENEGÁL: A banki támogatás Szenegálban a tudományos képzés kiterjesztését és erősítését finanszírozza abból a célból, hogy az általános, műszaki és szakmai programokba felső középszinten bekapcsolódó tanulók az iskolákból kikerülve a munkaerőpiacon jobban kvalifikáltnak számítsanak. Ez a tervzet segített létrehozni és felszerelni 11 központot, amelyek az alkalmazott tudományok, a technológia és hazai tudományok oktatását szolgálták. E centrumok 31 olyan iskolául szolgáltak, amelyek alkalmasak voltak a hatékonyabb eszköz és szakértő felhasználására. A tervzet biztosította a

technikai részvételt a programfejlesztéshez és a pedagógusképzéshez, továbbá az oktatástervezés és irányítás erősítését.

Szakmai és műszaki képzés

A szakmai és műszaki képzés hosszú ideig sarkalatos pontja volt a banki befektetéseknek. Elismerve a képzett munkások és műszaki szakemberek döntő szerepét a termelékenységben, a Világbank 1963 óta 160 projektet támogatott 71 országban mintegy 5 milliárd dolláros befektetéssel saját maga, illetve kölcsönvevői révén. E tervezetek támogatták a szakmai képzést, a szakmai gyakorló központokat, a középfokú és a középfokú utáni műszaki képzési intézményeket.

1980-as években nyilvánvalóvá vált, hogy a szakmai képzés és gyakorlat hatékonyságát javítani kell. A szakképzés minden szintjén a magas költségeket azonban a képzésben résztvevők foglalkoztatásának és elért jövedelmének igazolnia kell. A szakképzés az erőforrások hatékony kihasználását igazolja, amennyiben azt a munkások alkalmazzák, amennyiben a gazdaság gyorsan iparosodik és amennyiben hatékony mechanizmusok működnek, amelyek a képzés mértékét és típusát a gazdasággal szorosan összekapcsolják. Azonban számos gazdaságban nagyon nehéz elérni a hatékonyságot, főként, ha a modern szektorban a bér foglalkoztatás csekély és nem is növekszik, vagy ahol az oktatási intézményeket gyengén finanszírozzák és képtelenek hozzáidomulni a foglalkoztatási arányok változtatásaihoz.

A fiatalok széleskörű foglalkoztatási gondjait a szakmai képzés kiterjesztésével megoldani hivatott politika nem lehet hatékony, ha a gazdasági növekedés túl lassú ahhoz, hogy alkalmas foglalkoztatási lehetőségeket biztosítson. Számos országban a nem hatékony szakmai képzés és gyakorlat egyszerűen elpazarolja az amúgyis szűkös anyagi forrásokat.

Az 1990-es években a Világbank elsődleges célja a szakmai képzést sokkal jobban a gazdasághoz kötni. A gyakorlat minőségét és hatékonyságát biztosítani kell, erősíteni kell az irányítást és mobilizálni kell a stabil, célnak megfelelő finanszírozást. Gyakran e költségek megkövetelik mind a nemzeti intézmények, mind az egyéni gyakorló központok kapacitásának javítását. A tapasztalatok azt mutatják, hogy e folyamat szoros és erős együttműködést kíván az állami és a magánszektor között.

A fejlődő országokban a magánfoglalkoztatás és a nagyon kicsiny vállalkozásokban való foglalkoztatás gyakran a teljes foglalkoztatás hatalmas részét teszi ki a gazdaság hivatalos szektorában. Jóllehet a gyakorlat szerepéről a hivatalos foglalkoztatás produktivitásának javításában van még mit tanulni, nyilvánvaló, hogy a művelt gyakorlat központi szerepet játszik. E felismerés segít az alapképzés jelentőségének kiemelésében.

KOREAI KÖZTÁRSASÁG: A szakmai képzés és gyakorlat világbanki támogatása Koreában a szakközépiskolák rehabilitációjával indult 1969-ben. A következő 15 évben 4 kiegészítő tervezet támogatta a szakközépiskolai oktatás és gyakorlat kiterjesztését. Megalakult a Nemzeti Szakképzés Irányítási Ügynökség. Ahogy felgyorsult a térség iparosodása, a műszaki képzés a fiatal állami és magániskolákban megerősösött. A legutóbbi szakképzési tervezet - szektor befektetési kölcsönök révén - főleg a fakultások minőségének javítását célozza, továbbá új eljárások megvalósítását a középfok feletti szinten. A Bank koreai befektetései által szorosabb kapcsolat jött létre a gazdaságfejlesztési stratégiákkal. Az eredmény hatásos. A tanulók könnyen találtak munkát és a gyorsan növekvő gazdaságban a produktivitás és a jövedelem emelkedett.

JORDÁNIA: Jordánia és a Bank közötti hosszútávú kapcsolat eredményezte a szakmai képzési gyakorlat rugalmas rendszerének kialakítását. A Szakképzési Testület (VTC) megalakítása vezetett a munkáltatókkal való hatékony gyakorlati kapcsolatokhoz. Az ipari tanulókat az együttműködő cégeknel ellenőrzött tanoncsággal bíró VTC központokban az alap és elméleti oktatást magában foglaló kettős rendszerbe iskolázták be. A rendszer hatékonyságát a tanoncidő csökkentésével növelték, továbbá azzal, hogy a munkáltatóknak részt kellett vállalniuk az oktatói, eszköz- és műszerköltségekből a tanoncidő alatt.

Felsőfokú oktatás

A felsőfokú képzés döntő szerepet játszik a fejlesztésben, mint a csúcsvezetők, a professzionális vezetőség és a műszaki fejlesztés forrása. Egy nemzetet főiskolái és egyetemei alapján ítélnek meg, továbbá, hogy mennyit fordít a gazdasági és szociális kutatásokra és az új technológiák kifejlesztésére és adaptációjára.

1964 óta a Világbank 3 milliárd dollárt kölcsönzött a felsőfokú oktatás fejlesztésére, ebbe benne foglaltatik a középfok utáni formális képzés és a posztgraduális képzés és kutatás is. Ez a befektetés a Világbank teljes oktatásra fordított befektetéseknek 27%-át teszi ki. Több, mint 203 oktatási tervzet tartalmaz felsőoktatási elemeket. A felsőoktatási kölcsönök közel 60%-a koncentrálódik Ázsiára és 28%-a Európára, a Közel-keletre és Észak-Afrikára. A korábbi banki támogatás ebben a szektorban a középiskolai tanárképzésre összpontosult. Később a Bank a közép- és felsőszintű tudományos, mérnök és mezőgazdasági személyzet és kutatóeszközök kapacitásának fejlesztésére helyezte a hangsúlyt. A célkitűzésnek egyrészt összhangban kellett lennie a pillanatnyi munkaerő szükségletekkel, továbbá a modern technológia fejlesztésére és kutatására alkalmas nemzeti infrastruktúra ki-fejlesztésével.

Az iparosodottabb országokban, mint Brazília, Kína, Indonézia és Korea, a Világbank a felsőfokú oktatási rendszer tökéletesítésére helyezte a hangsúlyt. A szegényebb országokban, mint Burundi, Ghana, Mali és Mauritánia, a felsőfokú oktatásra fordított támogatás az intézményi minőség és hatékonyság növelését célozza meg.

A minőség, a hatékonyság és jog központi tényezők voltak a felsőfokú oktatás jövője szempontjából a fejlődő országok számára. A minőség javítása megfelelő finanszírozást és hatékony politikát követelt meg, amely nemcsak erősítette a tanítást, hanem kiemelte e felsőfokú oktatási intézmények fejlődésére gyakorolt azon szerepét, amelyet intellektuális, tudományos és műszaki támogatásukkal játszottak. A Bank foglalkozott a belső hatékonysággal - hogy hogyan funkcionáljon jól a felsőfokú oktatási rendszer -, valamint a külsővel - hogy a beiskolázások hogyan lehetnének jobban összhangban a munkaerőpiac igényeivel.

A Világbank arra ösztönözte az országokat, hogy a felsőfokú oktatást osszák ketté a politechnikai intézetek és a főiskolák kiterjesztésére, valamint a felsőfokú oktatás magánintézményeinek megalapítására. Számos országban a távoktatás - amely a rádión, televízión vagy a levelező oktatáson keresztül tette lehetővé, hogy a tanulók a formális tantermi oktatáson kívül is tanulhassanak - biztosította a felsőfokú oktatás költségeinek alacsony szinten tartását.

INDONÉZIA: A Világbank Indonézia oktatási rendszerének fő strukturális reformját támogatta. E reformok a szigorú program-orientált rendszerektől a rugalmasabb tanulmányi óraegységek rendszere felé tendáltak. A változás felgyorsította a tanulók egyetemen való keresztüljutását és ezáltal az eszközök kihasználását hatékonyabbá tette. A támogatások segítettek a forrás hozzájárulási rendszer kialakításához, amely lehetővé tette az egyetemek között a meglévő eszközök hatékonyabb kihasználását. A felsőfokú magánoktatás erősítése szintén része volt az oktatáspolitikának.

KÍNA: Kínában a Világbank mintegy 550 millió dollárt biztosított 124 tudományos és műszaki egyetem erősítésére, továbbá támogatta a középfok utáni képzés 2 másik teljesítménykölségű rendszerét: a műszaki főiskolai intézmények hálózatát és egy nemzetközi TV Egyetemet (TVU). Ezek a tervezetek bizonyítják, hogy lehetséges nagy mértékű javulást elérni az oktatásban és a kutatásban viszonylag rövid idő alatt, ha ehhez rendelkezésre állnak az intézmények és a szakemberek.

Egy hatalmas banki műszerprogram biztosította a kínai egyetemek számára a laboratóriumokat és számítógépközpontokat. Ezenkívül biztosította 17 műszaki főiskola számára a műszerezettségét és a műszereket, produkciós központot, laboratóriumokat, nyomdát a Kínai Központi Rádió és TV-egyetem számára. Ugyancsak finanszírozta a vidéki TV-egyetem hálózatát műszereit és technikai személyzetet.

Tudomány és technológia

A tudomány és technológia területén a legfőbb feladat szűkíteni az iparilag fejlett és a fejlődő országok közötti szakadékot a kutatási területen, továbbá az új technológiákat megkövetelő és adaptáló képességük terén. A fejlett ipari országokban a tudományos és technológiai változás gyorsan átalakítja a foglalkozási és termelő folyamatokat. Nő az olyan gyakorlattal rendelkező munkások iránti kereslet, akik jártasak a számítástechnikában, a robottechnikában, az anyagkutatásban, lézer- és biotechnológiában. E kereslettel összhangban erőteljes az állami és magánszektor befektetése a szakember képzésbe a termelő és szolgáltató szektorokban.

A közepes jövedelmű országokban jelenleg elsődlegességet élvez a munkaerő termelékenységének növelése és nemzetközileg versenyképessé válása az új technológiák és az irányítás javítása adaptálása és alkalmazása révén.

A felsőfokú műszaki szakemberek, mérnökök ezekben az országokban gyakran nehezen kaphatók. Ráadásul egyetemeik és főiskoláik erősítése érdekében ezeknek az országoknak ki kell fejleszteniük saját kutatási intézményeiket és műszaki- tudományos szolgáltatásukat az ipar és a technológia területén lezajló gyors változások támogatására.

A szegényebb országokban erőfeszítéseket kell tenni arra, hogy az oktatási rendszerek összhangban legyenek az ország azon szakember- és technológiai szükségleteivel, amelyek támogatják a fejlesztési célokat. A tudományos és technológiai erőfeszítések azonban nem folytathatók az alapoktatás költségein, ami megteremti a hatékony tudományos és technológiai tanulás alapját.

KOREA: A Világbank az 1970-es évek közepe óta támogatja a koreai ipar technológiai fejlesztését. A bank finanszírozza az erőgépek és az elektronika technológiájának, valamint a kis- és középipari tudományos és technológiai oktatás fejlesztését. A Koreai Technológiai Tervezet biztosítja az anyagi támogatást a kutatáshoz és fejlesztéshez a privát szektorban és azokhoz a tervezetekhez, amelyeket az ipar szponzorál, de az állami kutató intézetek visznek véghez. E bankkölcsönök erősítik a kapcsolatot a kutatóintézetek és az ipar között.

BRAZÍLIA: A Világbank befektetései révén segíti a brazil tudományos és technológiai alterületek kiépítését. A kormány politikája arra törekszik, hogy kutatási és fejlesztési tevékenységek fokozása és kiterjesztése révén a gazdasági és szociális növekedéshez szükséges technológiákat kiválasztó és generáló nemzeti kapacitást kifejlessze. E politikát azonban gátolja a kvalifikált személyzet kicsiny mértéke, a nem hatékony irányítás és a nem megfelelő finanszírozás és koordinálás.

A tervezet arra törekszik, hogy felülkerekedjen ezeken az akadályokon az anyagi támogatás biztosításával a közel 1000 kutatásra és emberi erőforrások fejlesztésére irányuló altervezet révén, ebbe beleértve a tanárképzést középszinten.

Politikareform és módosítás

A Világbank növekvő mértékben támogatja az oktatáspolitikai reformját, mivel az lényeges tényező a fejlődő országokban az erős oktatási rendszer kiépítésében. Azonban még a legjobban megtervezett projekt is sikertelen,

ha a területi politikai környezet eltorzult. A területi kölcsönrel finanszírozzák az oktatáspolitikát és az oktatási rendszer főbb reformjait számos országban.

GHANA: A területi banki hitel finanszírozza a nemzeti oktatási rendszer reformját, a kormányzat gazdasági térhódítására és végrehajtott növekedésre vonatkozó nemzeti tervének részeként. A program támogatni igyekszik az oktatás minőségének javítását, valamint az oktatásfinanszírozás jövedelmezőbbé tételét. A reform kulcsfontja e célok érdekében az egyetemi oktatás előtti 17 éves tanulási periódust 12 évre csökkenteni.

A politikaváltás által megteremtett anyagi források, valamint a tanulónkénti költségek csökkentése révén mód nyílik arra, hogy növeljék a szegény rétegek gyermekeinek tanulási lehetőségeit az alsófokú oktatásban.

Az 1970-es évek közepéig Ghana egyike volt Nyugat-Afrika legfejlettebb oktatási rendszerű országainak, ahol a legmagasabb volt a beiskolázás (a Szaharán kívüli területeken). Azonban az 1970-es évek éles gazdasági hanyatlása miatt romlott az oktatás minősége és a beiskolázási arány. A képzett tanárok kivándorlása következtében helyüket szakképzetlenek váltották fel. Ghana nemzeti termék növekedésének oktatásra fordított hányada az 1976. évi 6,4%-ról 1985-ben 1,7%-ra csökkent.

A kormányzati reformprogram igyekszik az alsófokú oktatásban a beiskolázást évenként 5%-kal növelni, ami csak kicsivel nagyobb, mint az évenkénti növekedési ráta az iskoláskorú populációban, a középiskolai hatékonyságot megduplázni, a beiratkozást a tanárképző főiskolákon 20%-kal növelni. A program intézkedik az iskolarendszer újrászervezéséről, javítja a tananyagot és a tanárképzést, csökkenti a kormányzati hozzájárulást az ismételt oktatási kiadásokhoz és hatékonyabbá teszi a tervezést és irányítást.

Az oktatás hatékonyságának növelése érdekében a kormány háttérbe szorítja a középfokú intézeti oktatást a napos iskolával szemben és befagyasztja a tanítók és a nemtanító személyzet létszámát.

Az oktatás támogatása más területeken

Az oktatási területeken belüli támogatás mellett a Világbank részt vállal a gazdaság más területein is a gazdasági személyzet létrehozásában és kiképzésében, így pl. a mezőgazdasági és falusi fejlesztésben, a népesség, egészség-

ségügy és táplálkozás, az ipar, szállítás és telekommunikáció, a városfejlesztés és vízellátás területein. Ezek a beruházások a beruházási tervzetek olyan komponensein keresztül történnek, amelyek lényegesek az új eszközök és műszerek produktív felhasználásában. A Világbank éves támogatása a tervzetekkel kapcsolatos képzési tevékenységek segítésére jelenleg mintegy 285 millió dollár.

A Világbank támogatja az oktatási tevékenység tervezését és átadását sok területen. Jelentős mértékben összpontosul e támogatás a meglévő nemzeti szaktudástól való függőség csökkentésének céljával. E befektetések gyakran támogatnak területi vagy specializált oktatási szervezeteket, főként a mezőgazdaságban, de a könyvelésben, építésben, közigazgatásban és a gazdaság más területein is.

CEYLON: Az 1970-es évek végének gazdasági expanziója az infrastruktúrába történt hatalmas közbefektetésekkel együtt nagy feszültséget idézett elő Ceylon építőiparában. A fő tényező a képzett építőmunkások, gépkezelők, építésfelügyelők és rangidős vezetők hiánya volt. 2 IDA hitel támogatta a kormány programot e tényező kiküszöbölésében. Siítették mintegy 45000 főnyi szakképzett és vezető személyzet kiképzését. A költségek minimalizálása érdekében a kiképzést az Oktatás-, Munka- és Ifjúság és Sportügyi Minisztérium, valamint a Falufejlesztés meglévő eszközeivel, és az építési helyeken végezték. A képzési idő tartamát a szakmai követelmények gondos meghatározásával lecsökkentették, majd továbbképző kurzusokat hoztak létre a szükséges alap szakképzettségi szint megszerzésére. Az önkormányzati vezető szervben, az Építésügyi és Tervezési Minisztériumban létrehozták az ehhez szükséges vállalkozásfejlesztést támogató, valamint a képzést szervező és finanszírozó intézményi kapacitást. A hitelek finanszírozták az oktatási eszközök, műszerek és anyagok, valamint a technikai személyzet biztosítását.

Útmutatás az 1990-es évekre és utána

Az 1990-es években és az azt követező évszázadban a Világbank növeli az oktatás és képzés fejlesztésére szánt támogatását. A hosszútávú alapítási kötelezettségére építve a Világbank a követező területre fekteti a hangsúlyt:

- az alsófokú oktatás hatékonyságának és hatásosságának növelése
- a nők és lányok tanuláshoz való lehetőségének a növelése

- a tudományos és technológiai képzés fokozása
- a szakképzési rendszerek hatékonyságának és rugalmasságának fokozása
- fokozni a felsőfokú képzés, a tudományos és technológiai intézetek közreműködését a fejlesztésben
- folytatni a tervcélú oktatás és területi oktatási kapacitás fejlesztésének támogatását.

Ezeket szem előtt tartva, a Világbank programját az olyan lényeges oktatási tényezők elemzésére alapozza, mint az oktatáspolitikai és a nemzetgazdaság kapcsolata, az oktatási reformok végrehajtásának lehetősége, továbbá a nemzeti intézmények azon képessége, hogy az oktatáspolitikát meg tudják valósítani. A foglalkoztatáspolitikai és programok, valamint kapcsolatuk a képzéssel és oktatással tetemes hangsúlyt kap. A Világbank megtartja a rugalmas és együttműködői megközelítést és igyekszik felfogni valamennyi ország egyetemes igényeit abból a célból, hogy a leghatékonyabban tudjon rá hatni.

A jobb esélyek biztosítása, a hatékonyság növelése és a tanulás felgyorsítása nagyszándékú célok, de ezek az oktatási rendszerek számára elérhető célok a fejlődő világ egészében, ha erős az elszántság és az elkötelezettség. A nemzeti kormányzatoknak és a nemzetközi adományozóknak együttesen kell biztosítani az intellektuális és pénzügyi forrásokat. A nemzetek fejlesztési reményei és gyermekek millióinak jövője forog kockán.

Az oktatás alapvető a szociális jólét és a gazdasági fejlődés szempontjából. Az oktatásban a befektetés akkor válik fokozatosan egységessé, amikor a technológiai változás tere felgyorsul. A populációk jelentősen megnövekednek és a gazdaságok kölcsönös függése nagyobb mértékűvé válik.

Barber B., a Világbank elnöke megállapította: *“Az új évszázadban a tudás „osztalékai” úgy fognak növekedni, ahogy a “büntetés” nő a tudatlanság növekedésével... Az oktatásnak és szélesebben az emberi erőforrások fejlesztésének a fejlődés középpontjában kell lennie az 1990-es években.”*

A Világbank ezt a kötelezettségét összehangolni igyekszik az oktatásfejlesztés feladataival.

A Világbank 1990-es költségvetési évben végrehajtott oktatásfejlesztési tervezete, területenként, a végrehajtás első évében (millió US dollár)

Terület és teljesítés első éve	Ország	Tervezet	Világbanki kölcsön					
			IBRD	IDA	össz-kölcsön	kormány-finansz.	társfinanszírozás	össz.terv-költség
Afrika								
1984	Mali	III. Szakmai és műszaki képzés tanárképzés	0.0	9.5	9.5	0.9	6.9	17.3
1985	Burkina Faso	III. Alsófokú oktatás	0.0	21.6	21.6	1.6	0.0	23.2
	Etiópia	VI. Alsó- és középfokú okt.	0.0	70.0	70.0	39.6	0.0	109.6
	Lesotho	IV. Alsó- és középfokú okt.	0.0	10.0	10.0	3.9	0.0	13.0
	Togo	Oktatásfejl.- és alsófokú oktatás	0.0	12.4	12.4	1.6	0.0	14.0

Terület és teljesítés első éve	Ország	Tervezet	Világbanki kölcsön					
			IBRD	IDA	össz-kölcsön	kormány-finansz.	társfinanszírozás	össz.terv-költség
1986	Botswana	IV. alsó- középfokú szakmai oktatás	26.0	0.0	26.0	18.0	0.0	44.0
	Kamerun	oktatás és szakmai gyakorlat	30.1	0.0	30.1	31.1	0.0	61.2
	Ghana	egészségügy és oktatás rehab.	0.0	15.0	15.0	1.0	0.0	16.0
	Kenya	VI. alsófokú és tanárképzés	0.0	37.5	37.5	18.6	0.0	56.1
1987	Madagaszkár	Könyvelés és vezetési gyak.	0.0	10.3	10.3	1.3	1.5	13.1
	Ruanda	III. alsófokú	0.0	15.6	15.6	2.1	1.3	19.0
	Kamorra	II. tanár-	0.0	7.9	0.9	0.0	8.8	7.9
	Egyenlítői Guineea	I. alsófokú oktatás	0.0	5.1	5.1	0.3	1.0	6.4
Ghana	Okt. területi hozzáigazít	0.0	34.5	34.5	12.8	416.6	463.9	

Terület és teljesítés első éve	Ország	Tervezet	Világbanki kölcsön					össz.terv-költség
			IBRD	IDA	össz-kölcsön	kormány-finansz.	társfinanszírozás	
1987	Malavi	Okt. területi hitel	0.0	27.0	27.0	4.4	2.6	34.0
	Nigéria	Alsófokú okt.	0.0	18.4	18.4	1.4	6.4	26.2
	Szenegál	Alsófokú okt.	0.0	12.0	12.0	2.3	5.3	19.6
	Zaire	Felsőfokú okt. racionalizálása	0.0	11.0	11.0	1.2	0.0	12.2
1988	Burundi	Területi okt. fejl.	0.0	31.5	31.5	4.5	1.5	37.5
	Zöldfok	Alsófokú okt. felminősítés	0.0	4.2	4.2	1.1	0.0	5.3
	Középf-rikai K.	Okt. rehab. és fejl.	0.0	18.0	28.0	1.3	1.3	20.7
	Etiópia	VII. műszaki okt. és tanárképzés	0.0	70.0	70.0	25.2	0.0	95.2
	Bisszau-Guinea	Alsófokú okt.	0.0	4.3	4.3	0.4	0.0	4.7
	Mozambik	Okt. és munkaerő-fejl.	0.0	15.9	15.9	2.0	2.0	17.9
	Nigéria	Műszaki fejl.	23.3	0.0	23.3	3.4	1.2	27.9

Terület és teljesítés első éve	Ország	Tervezet	Világbanki kölcsön					
			IBRD	IDA	össz-kölcsön	kormány-finansz.	társfinanszírozás	össz.terv-költség
1988	Csád	Okt. rehab.	0.0	22.0	22.0	1.4	1.8	25.2
	Mali	Okt. területi konszolidáció	0.0	26.0	26.0	14.7	15.5	56.2
	Mauritánia	Okt. területi szervezés	0.0	18.2	18.2	0.7	18.6	37.5
	Uganda	IV. alsófokú okt.	0.0	22.0	22.0	5.9	0.0	27.9
Ázsia								
1983	Indonézia	Műszaki II.	107.4	0.0	107.4	58.4	0.0	165.8
	Fülöp-sz.	Szakképzés	24.4	0.0	24.4	17.3	0.0	41.7
1984	Banglades	Műszaki okt.	0.0	36.0	36.0	15.3	10.9	62.2
	Kína	Mezőgazd. okt.II	45.3	23.5	68.8	133.8	0.0	202.6
	Indonézia	Nemformális képzés	43.0	0.0	43.0	28.6	0.0	71.6
	Pápua-Új-Guinea	Középfokú okt.	49.3	0.0	49.3	26.5	2.7	78.5

Terület és teljesítés első éve	Ország	Tervezet	Világbanki kölcsön					össz.terv-költség
			IBRD	IDA	össz-kölcsön	kormány-finansz.	társfinanszírozás	
1985	Kína	Egyetemi fejl.II.	0.0	145.0	145.0	1017.0	0.0	1162.0
	Indonézia	Középfokú okt. I. Vezetői gyak.	78.0	0.0	78.0	51.5	0.4	129.9
		Egyetemi fejl. II.	147.0	0.0	147.0	97.5	0.0	244.5
1986	Nepál	Mezőgazd. munkaerőgazd.	0.0	8.4	8.4	0.7	4.1	13.2
	Kína	Vidéki egyetemek	0.0	120.0	120.0	357.0	0.0	477.0
	Indonézia	Munkaerőgazd. és gyak.	58.1	0.0	58.1	33.0	0.0	91.1
		Tudományos és technikai képz.	93.0	0.0	93.0	60.7	0.0	153.7
	Malaysia	Ipari képz. II. alsó- és felsőfokú oktatás	127.0	0.0	127.0	185.8	0.0	312.8
Salamon	Okt. II. középfokú okt.	0.0	5.0	5.0	0.7	4.3	10.0	
Ceylon	Szakképz. II.	0.0	15.0	15.0	8.6	1.0	24.6	

Terület és teljesítés első éve	Ország	Tervezet	Világbanki kölcsön					össz.terv-költség
			IBRD	IDA	össz-kölcsön	kormány-finansz.	társfinanszírozás	
1988	Bhután	Alsófokú okt.	0.0	4.2	4.2	2.0	7.4	13.6
	Kína	Tanárképzés	0.0	50.0	50.0	54.8	0.0	104.8
	Indonézia	Felsőfokú okt.	140.3	0.0	140.3	117.0	0.0	257.3
		Könyvvit fejl.	113.0	0.0	113.0	51.5	0.0	164.5
	Malaysia	Egyetemfejl.	48.2	0.0	48.2	33.2	0.0	114.5
	Kína	Tankönyvfejl.	0.0	57.0	57.0	57.5	0.0	114.5
1989	Indonézia	Erdőművelés emberi erőforr. fejlesztés	18.4	0.0	18.4	8.2	0.0	26.6
	Laosz	Műszaki fejl.	0.0	3.5	3.5	2.2	13.0	18.7
	Korea	Technol. fejl	16.4	0.0	16.4	13.6	0.0	30.0
	Malaysia	Alsó- és középfokú képzés II.	58.8	0.0	58.8	101.0	0.0	159.8
	Maldiv szigetek	Oktatás és gyakorlat	0.0	8.2	8.2	1.2	0.0	9.4
	Nepál	Mérnökképzés Földrengéstud. Főisk. helyreáll.	0.0	22.8	22.8	3.7	3.7	30.2

Terület és teljesítés első éve	Ország	Tervezet	Világbanki kölcsön					össz.terv-költség
			IBRD	IDA	össz-kölcsön	kormány-finansz.	társfinanszírozás	
1989	Vanuatu	Alsó- és középfokú oktatás	0.0	8.0	8.0	2.1	7.7	17.8
1990	India	Szakképzés	30.0	250.0	280.0	149.8	0.0	429.0
	Indonézia	Közmunka intézményi fejl. és gyak.	36.1	0.0	36.1	17.9	0.0	54.0
Európa, Közel-Kelet, Észak-Afrika								
1984	Török-ország	Ipari képzés I.	36.8	0.0	36.8	7.6	0.0	44.4
1985	Pakisztán	Alsófokú okt.II.	0.0	52.5	52.5	20.5		0.0
	Marokkó	Szakképzés I.	27.1	0.0	27.1	16.8	0.2	44.1
	Törökó.	Ipari iskolák	57.7	0.0	57.7	15.0	0.0	72.7
1986	Pakisztán	Szakképzés II.	0.0	40.2	40.2	30.4	22.7	93.3
	Jemeni Arab Közt.	Műszaki képzés	0.0	12.7	12.7	8.2	7.2	28.1
1987	Pakisztán	Alsófokú képzés III.	0.0	145.0	145.0	41.2	21.7	207.9

Terület és teljesítés első éve	Ország	Tervezet	Világbanki kölcsön					össz.terv-költség
			IBRD	IDA	össz-kölcsön	kormány-finansz.	társfinanszírozás	
1987	Törökó.	Nemformális szak-képzés	58.5	0.0	58.5	12.6	0.0	71.1
	Jemeni Arab Közt.	Tanárképzés	0.0	10.4	10.4	8.8	0.9	20.1
1988	Algéria	Szakképzés	54.0	0.0	54.0	47.3	0.0	101.3
	Jordánia	Okt. VII. -alap alsófokú okt.	40.0	0.0	40.0	65.8	2.5	108.3
1989	Törökó.	Ipari képz.II.	0.0	115.8	115.8	50.0	0.0	165.8
	Marokkó	Vidéki alsófokú oktatás	83.0	0.0	83.0	42.0	40.0	165.0
Latin Amerika és Karib-térség								
1984	Brazília	Műszaki képzés	20.0	0.0	20.0	25.4	0.0	45.4
	Paraguay	Szakképzés	5.0	0.0	5.0	2.8	0.0	7.8
1985	Brazília	Tud. és műszaki képzés	72.0	0.0	72.0	143.4	0.0	215.4

Terület és teljesítés első éve	Ország	Tervezet	Világbanki kölcsön					
			IBRD	IDA	összkölcsön	kormányfinansz.	társfinanszírozás	össz.terv-költség
1985	Dominikai Köztárs.	Szakképzés	5.8	0.0	5.8	2.3	0.3	8.4
			0.0	10.0	10.0	6.3	6.0	22.3
			27.0	0.0	27.0	19.8	0.0	46.8
1986	Barbados	Okt.IV. -műszaki képzés és gyak.	10.0	0.0	10.0	10.7	10.7	31.4
		Alsófokú okt.II.	10.0	0.0	10.0	10.7	10.7	31.4
1987	Brazília	Gyakorlati képz.	74.5	0.0	74.5	29.0	62.9	166.4
		Karib-fejl. IV.,	0.0	6.0	6.0	1.7	5.3	13.0
		Területi szakképzés és műszaki fejl.	4.4	0.0	4.4	2.5	0.0	6.9
	Honduras	Vidéki Alsófokú okt. irányítás	4.4	0.0	4.4	2.5	0.0	6.9

Terület és teljesítés első éve	Ország	Tervezet	Világbanki kölcsön						
			IBRD	IDA	össz-kölcsön	kormány-finansz.	társfinanszírozás	össz.terv-költség	
1988	Jamaika	Okt. program-előkészítés és tanulói kölcsönök	8.3	0.0	8.3	2.8	0.0	11.1	
1989	Mexikó	Munkaerőgazd.	80.0	0.0	80.0	35.7	0.0	40.3	156.0
	Bahamák	Műszaki és szakképzés II.	10.0	0.0	10.0	7.4	0.0	0.0	17.4
	Kolumbia	Alsófokú okt. alszektor II.	100.0	0.0	100.0	0.0	0.0	169.2	
	Guatemala	Alapképzés II.	30.0	0.0	30.0	38.3	0.0	0.0	68.3

Megjegyzés: fenti adatokat 1990. júniusát követően zárták le.

a: 58,6 millió dollár magánszektorból (szülők és költségvisszatérítés)

b: 1,2 millió dollár a Szülők Szövetségétől

c: a helyi közösségek által finanszírozva

d: a SEMAI-SENAC által finanszírozva

e: a vállalkozások által finanszírozva